ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΕΜΒΑΘΥΝΣΗΣ/ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΟ ΓΡΑΠΤΟ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ (45΄)

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ (10 ΜΟΝΑΔΕΣ)

Α] Φραντσέσκο Πετράρκα, «Λάουρα»

Έρωτα, ιδές τη νια που μας δοξάζει
κι είν' όλη περηφάνια και καμάρι,
κοίτα τη γλύκα που έχει και τι χάρη
κι είναι σαν λάμψη που ο ουρανός σταλάζει.

Κοίταξε με τι σπάνια τέχνη βάζει
το χρυσάφι και το μαργαριτάρι
και πώς σιγά με ανάλαφρο ποδάρι
περπατεί και πώς στρέφει και κοιτάζει.

Κάτω απ' τα δέντρα τα πυκνογυρμένα,
χορτάρια κι άνθη που τη γη στολίζουν
να τα πατήσει την παρακαλούνε.

Φεγγοβολούν τα αιθέρια μαγεμένα,
γιατί εκεί που τα μάτια της θωρούνε
τόση γαλήνη κι ομορφιά χαρίζουν.

Β] Σαρλ Μπωντλαίρ, «Άλμπατρος»

Συχνά για να περάσουνε την ώρα οι ναυτικοί
άλμπατρος πιάνουνε, πουλιά μεγάλα της θαλάσσης,
που ακολουθούνε σύντροφοι, το πλοίο, νωχελικοί
καθώς γλιστράει στου ωκεανού τις αχανείς εκτάσεις.

Και μόλις στο κατάστρωμα του καραβιού βρεθούν
αυτοί οι ρηγάδες τ' ουρανού, αδέξιοι, ντροπιασμένοι,
τ' αποσταμένα τους φτερά στα πλάγια παρατούν
να σέρνονται σαν τα κουπιά που η βάρκα τα πηγαίνει.

Πώς κείτεται έτσι ο φτερωτός ταξιδευτής δειλός!
Τ' ωραίο πουλί τι κωμικό κι αδέξιο που απομένει!
Ένας τους με την πίπα του το ράμφος του χτυπά
κι άλλος, χωλαίνοντας, το πώς πετούσε παρασταίνει.

Ίδιος με τούτο ο Ποιητής τ' αγέρωχο πουλί
που ζει στη μπόρα κι αψηφά το βέλος του θανάτου,

σαν έρθει εξόριστος στη γη και στην οχλοβοή
μέσ' στα γιγάντια του φτερά χάνει τα βήματά του.

Ερώτηση Α1

α) i) Να αναφέρετε και να σχολιάσετε **τρία (3) χαρακτηριστικά** της ιδανικής γυναίκας, σύμφωνα με την περιγραφή στο ποίημα «Λάουρα».

ii) Να τεκμηριώσετε τις αναφορές και τα σχόλιά σας με **σχετικές αναφορές** από το ποίημα.

(μον. 3)

β) Να αναλύσετε τον **τρόπο** με τον οποίο επηρεάζει η Λάουρα τη φύση, με το πέρασμά της, και να εξηγήσετε με ποια **εκφραστικά μέσα** παρουσιάζεται η αντίδραση της φύσης.

(μον. 2)

Ερώτηση Α2

α) i) Να εξηγήσετε τον **τρόπο** με τον οποίο το ποιητικό υποκείμενο αντιλαμβάνεται τη θέση του ποιητή μέσα στην κοινωνία.

ii) Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με **δύο (2) αναφορές** από το ποίημα «Άλμπατρος».

(μον. 3)

β) Το ποίημα «Άλμπατρος» εντάσσεται στο λογοτεχνικό ρεύμα του **συμβολισμού**. Να καταγράψετε **δύο (2) σύμβολα** και να τα εξηγήσετε.

(μον. 2)

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟΥ ΜΕ ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ (10 ΜΟΝΑΔΕΣ)

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Μ. Θερβάντες, « Ο Δον Κιχώτης»

- Λοιπόν αυτό είναι το κράνος του Μαμπρίνου, είπε ο Δον Κιχώτης. Τραβήξου σε μια μεριά κι άφησέ με μονάχον μαζί του• και θα δεις πως, δίχως να πω μήτε μια λέξη, για να μη χάνουμε καιρό, θα βγάλω πέρα τούτη την περιπέτεια και θ' απομείνει δικό μου το κράνος που τόσο το επιθύμησα.

- Εγώ θα κοιτάξω, σίγουρα, να τραβηχτώ, αποκρίθηκε ο Σάντσος• μα ο Θεός να βάλει το χέρι του, το ματαλέω, να μην είναι πάλε τίποτα κόπανοι.

- Σου το 'πα και πριν, φίλε μου, να μη μου τους αναφέρεις, μήτε να μου τους θυμήσεις άλλη φορά πια τους κόπανους• γιατί τ' ορκίζομαι... δε λέω περισσότερο, παρά πως θα σου κοπανίσω την ψυχή.

[…] Ο Σάντσος σώπασε, γιατί φοβήθηκε πως ο αφεντικός του μπορούσε και να 'κανε κείνο που ορκίστηκε με τόση φόρα.

Ωστόσο, απ' όλη αυτήν την ιστορία με το κράνος και το άλογο και τον καβαλάρη που έβλεπε ο Δον Κιχώτης, η μόνη αλήθεια ήταν η ακόλουθη: Σε κείνα τα μέρη κοντά βρισκόντουσαν δυο χωριά• το ένα ήτανε τόσο μικρό, που δεν είχε μήτε φαρμακείο, μήτε κουρέα• και το άλλο που βρισκότανε σιμά στο πρώτο κι είχε κι από τα δυο. Γι' αυτό ο κουρέας του μεγαλύτερου χωριού υπηρετούσε και το μικρότερο, όπου αυτή την ημέρα ένας άρρωστος είχε ανάγκη να του πάρουν αίμα, και κάποιος άλλος να ξουριστεί. Είχε πάρει λοιπόν το μπρούτζινο λεγένι του ξυρίσματος και τραβούσε προς τα εκεί για τη δουλειά του. Το 'φερε όμως η τύχη να τον πιάσει, καθώς πήγαινε, η βροχή στο δρόμο• κι αυτός, για να μην του χαλάσει το καπέλο του, που ήταν, καθώς φαίνεται καινούριο, κάθισε στο κεφάλι του, από πάνω, το λεγένι, που καθώς ήταν τριμμένο και καθαρισμένο, λαμποκοπούσε από μισή λεύγα μακριά. Ερχότανε καβάλα σ' ένα σταχτή γάιδαρο, όπως είχε πει ο Σάντσος, κι αυτός είναι ο λόγος που ο Δον Κιχώτης φαντάστηκε πως έβλεπε άλογο σταχτί με άσπρες βούλες, και ιππότη και μαλαματένιο κράνος. Γιατί όλα όσα έβλεπε, τα συμμόρφωνε στη στιγμή με τις ιπποτικές του παλαβωμάρες και καψοπλανόδιες φαντασίες του. Σαν είδε λοιπόν πως ο δυστυχισμένος εκείνος ιππότης είχε ζυγώσει αρκετά, αυτός δίχως να 'ρθει σε κουβέντες μαζί του, κι ανοίγοντας όλο το τρέξιμο του Ροσινάντε, όρμησε καταπάνω του με τη λόγχη μπροστά και με σκοπό να τον περάσει με δαύτην πέρα και πέρα. Όταν όμως κόντευε να τονε φτάσει, δίχως να κρατήσει καθόλου την ορμή του, του είπε:

- Υπερασπίσου τον εαυτό σου, άθλιο πλάσμα, ή παράδωσέ μου με τη θέλησή σου εκείνο που είναι δικαιωματικά δικό μου.

Ο κουρέας που δίχως να το περιμένει, μήτε να το φανταστεί καν, είδε ξάφνου να 'ρχεται καταπάνω του εκείνο το στοιχειό, δε βρήκε άλλον τρόπο για να φυλαχτεί από την κονταριά, παρά ν' αφηστεί και να πέσει από το γάιδαρό του• και μόλις άγγιξε στο χώμα, σηκώθηκε αμέσως, πιο σβέλτος κι από ζαρκάδι, και βάλθηκε να τρέχει μες στον κάμπο με τέτοια γρηγοράδα, που δε θα μπορούσε να τόνε φτάσει μηδέ ο άνεμος. Το λεγένι το παράτησε καταγής, κι ο Δον Κιχώτης έμεινε μ' αυτό ευχαριστημένος, κι είπε πως ο άπιστος είχε κάνει πολύ γνωστικά, και πως είχε ακολουθήσει το παράδειγμα του καστοριού, που, όταν το στενοχωρήσουν πολύ οι κυνηγοί, δαγκώνει και κόβει με τα ίδια του τα δόντια εκείνο που από φυσικό του ένστιχτο καταλαβαίνει πως είναι η αφορμή που το κυνηγούνε. Τότε πρόσταξε το Σάντσο να πάρει από χάμω το κράνος, ο οποίος παίρνοντάς το στα χέρια, είπε:

- Θε μου, τι όμορφο λεγένι! και σίγουρα θα τ' αξίζει τα οχτώ γρόσια στα γεμάτα.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Κώστας Ουράνης, «Δον Κιχώτης»

Ατσάλινος και σοβαρός απάνω στ' άλογό του
το αχαμνό, του Θερβαντές ο ήρωας περνάει,
και πίσω του, το στωικό γαϊδούρι του καβάλα
ο ιπποκόμος του ο χοντρός αγάλια ακολουθάει.
Αιώνες που ξεκίνησε κι αιώνες που διαβαίνει
με σφραγισμένα επίσημα, ερμητικά τα χείλια
και με τα μάτια εκστατικά, το χέρι στο κοντάρι,
πηγαίνοντας στα γαλανά της Χίμαιρας βασίλεια…
Στο πέρασμά του απ' τους πλατιούς του κόσμου δρόμους, όσοι
τον συντυχαίνουν, για τρελό τον παίρνουν, τον κοιτάνε,
τον δείχνει ο ένας του αλλουνού-κι ειρωνικά γελάνε
Ω ποιητή! παρόμοια στο διάβα σου οι κοινοί
οι άνθρωποι χασκαρίζουνε. Άσε τους να γελάνε:

οι Δον Κιχώτες παν μπροστά κι οι Σάντσοι ακολουθάνε!

Ερώτηση Β1

α) i) Να προσδιορίσετε ποια είναι τα **κύρια χαρακτηριστικά** του κεντρικού ήρωα, με βάση το απόσπασμα από τον «Δον Κιχώτη» του Μ. Θερβάντες.

ii) Ποια **βασική διαφορά** εντοπίζετε σε σχέση με τον κεντρικό ήρωα στο ποίημα του Κ. Ουράνη;

(μον. 5)

β) i) Να σημειώσετε **έναν (1) αφηγηματικό τρόπο** με τον οποίο εντείνεται η **δραματικότητα** του κειμένου «Ο Δον Κιχώτης» του Μ. Θερβάντες.

ii) Να αναφέρετε **με ποιον τρόπο** επιτυγχάνεται παρόμοιο αποτέλεσμα (δηλαδή η δραματικότητα) στο ποίημα του Κ. Ουράνη.

(μον. 5)

ΤΕΛΟΣ